

Téereb Dañeel — Ñaareelu Juróom-ñent-fukk ak Juróom-ñett gi

Wetkatiy njàngale ak jàngale yàq: seet gu jaar ci nettali gi ci mbirum Daily bi ci Adventism

Jeff Pippenger
2024-02-22

Ci njëkk ak benn benn fukki ak benn ci nettali yi ci téereb Daniel, dunu boole woon benn xáll bu jóge ci Manuscript Releases, volim 20, xët 17–22, fa mu Sister White wone leer ne njàngale mi ne “bu bés bi,” mooy kër-yàllaam Kirist, dees na ko joxoon Mag yi Prescott ak Daniells ci loxo “malaaka yi ñu dàqoon asamaan.” Moom tuddul ci lu wér seen xel mu dul dëgg ci mbiram “bu bés bi,” ni ma ko defee, waaye bindaatu jaar-jaar ba feeñ na lool ne loolu lañu doon jéem a tabax ni mooy dëgg. Ñu doon wut a bindaat ay xaaj yu nekk ci téereb Uriah Smith, Daniel and the Revelation, yi saxal xam-xam bu ci “bu bés bi,” bi mu moom tudd ci Early Writings, xët juróom-ñent-fukk ak juróom-ñent, ne mooy gis-gis gu jub.

W. W. Prescott moom woon ab jëfandikoo buy tudd The Protestant, te mbirum benn rekk ci mooy yëkkati gis-gis gu dul dëgg bu “the daily.” Moom ak njiitu General Conference bi, A. G. Daniells, dañoo nekk i xeeñi njambaar yu Saytaane ngir wéyal jégooy Prescott yi jëm ci saxal njàngale gu dul dëgg gi ni mooy gis-gis gu jub ci Adventism, waaye ba Ellen White nekke ci dund, ndam seen ci jéegoju Saytaane jooju dañu ko terewoon ba mu bañ a am. Ci atum 1931, Daniells wax na ne ci at mi njëkk lañu bind xáll wi nekk ci Manuscript Releases (1910), moom (Daniells) dafa amoon waxtaan ak Sister White ci mbirum “the daily,” te moom moo ko yóbbuwoon mu gëm ne gis-gis moom ak Prescott mooy gu jub.

Lii am solo na dëgg téereb jaar-jaar bii, ndaxte léegi nu ngi tàmbali seet sunu xalaat ci yokkute xam-xam bi agsi woon ci 1989, ba xeetu yoon yu sell yi ak juróom-benn ñaari aaya yu mujj yi ci Daniel fukk ak benn dekkaloo. Ngir xam leer gi génne woon ci màbbug Mboolloom Soviet bi, ci matalug aaya ñeent-fukk ci Daniel fukk ak benn, war nañu xam bu baax “bés bu nekk bi,” ak jaar-jaarug waxu yonent bi “bés bu nekk bi” di feeñal, ndaxte jaar-jaar boobu mooy wone delluwaayug jaar-jaar boobu ci aaya yi 40 ba 45 ci Daniel fukk ak benn. Aaya yooyu dañuy wone ne yégle bi dekkaloo ci aaya yooyu mooy “xibaar yi jóge penku ak bëj-gànnar,” yi indi fitna gu mujj gi ci kaw askanu Yàlla.

Waaye xibaar yu jóge penku ak bëj-gànnar dinañu ko jaxasoo; moo tax dina gén ak mer mu réy ngir alag, te rey ñu bare ba noppi. Dina samp kër yi war a nekk ci kër am bu nguuram diggante géeg yi ci tund bu sell bi tedd; waaye dina jot ci mujjam, te kenn du ko dimbali. Daniel 11:44, 45.

Bataaxalu a sarax gu ñent-fukk bi, biñu ubbee ba Ujjam Sowiyet tasoon ci atum 1989, mooy bataaxalu taw bu mujj bi dina tax ba paapase bi (buur ba bëj-gànnar) “gènn ak mer gu réy ngir alag, te ngir far ba rey ñu bare.” “Xibaar” ci waxu yonent mooy ab bataaxal.

Naka lañuy waare, buñu leen yónneeul? ni ñu ko bindé ne: Ndaxte xeetu ndoxum yéefar la tàñki ñiy waare xebaraar jàmm bi, te yégle xebaraar mbégte yu baax! Room 10:15.

Bataaxalu taw weex bi mooy bataaxal bi ñuy wone ndaw-kaar yi Yàlla tànn ci bés yu mujj yi, te ñuy woy woyug toolu reseñ bi ak woyug Muuse ak Mbiir mi.

Naka yéeme ci tundu yi ay tàñki ki yor xebaar bu baax, di yégle jàmm; di yégle xebaar bu baax ci lu baax, di yégle mucc, di wax Siyon ne: Sa Yàlla mooy buur! Sañ-sañu wottukati ya dinañu yékkati seen baat; booloo ak baat benn lañuy woy, ndaxte dinañu gis jàkk ci jàkk, bu Boroom bi dello Siyon. Esayi 52:7, 8.

“Xibaar yi” ci sarax fukki fanweer ak ñeent ci Daniel fukki benn, dañuy meral góor gu bon ga, te deretu réyte gu mujju gu paapal gi mat na. Baat boobu mooy bataaxalu ñetteelu malaaka mi di yokku ba nekk yuuxu bu réy ci waxtu yoonu Dibéeri jëmmu nag bi di ñëw léegi.

«Kenn duñu daan bàkkaar ci kenn ba mu jotee ci leer te gis na warug ndigël ñenteel bi. Waaye bu ndigël bi genn a ngir farlu Noflaay gu dëggul gi, te yuuxu bu réy bu “malaaka bu ñetteel bi” artu nit ñi ci saamu rab wa ak nataalam, suuf sàcc bi dina leer bu baax ci diggante lu dul dëgg ak dëgg. Kon ñi di sax ci tooñ, ñoonu dinañu jot màndargay rab wa.» Signs of the Times, November 8, 1899.

“Xibaar yu jóge ci penku ak bëj-gànnar” yi di merloo papauté bi, di yokku ba nekk xaacu bu réy ci yoonu Dibeer bi, te bataaxal boobu mooy bataaxal taw yu mujj yi tàmbalee ci 11 Sàttumbar 2001. Waxin “baat bu réy” mooy kàddu gu yonent buy tegtal doole buy yokku.

«Dëgg gu jëm ci jamono jii, ndigalub ñetteelu malaaka bi, war nañu ko yégle ak baat bu réy, maanaam ak doole buy yokku, ci lu nu gën a jege seetlu bu mag bu mujje bi.» The 1888 Materials, 1710.

“Xibaar yi” ci saar ñent-fukki ñeent bi mooy yégle gu mujj gi ci taw bu mujj bi, lu jiitu ba jotug nattu nit ñi, bi Micaël taxawee. Mooy benn yégle gu mujj gi ci taw bu mujj bi te agsiwoon na 11 Septàmbar 2001, waaye day yokku ba nekk wax ju kawé, walla baat bu kawé, bu ña téeree junni ak ñeent-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent ñi, te Noowu Sell mi ñu topp caa di tuuru ci li dul am natt. Mooy benn yégle gu mujj gi ci taw bu mujj bi itam, gi màndargaaloon jamono ji ñuy téeree junni ak ñeent-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent ñi.

Xibaaru taw gu mujj gi lañu soppe ci lu dul dëgg, mooy benn xibaaru jàmm ak kaaraange, bi Awaatis bu Laodisee di wax dale ci ñëwug “mbaam” ba ci ñëwug “gaynde”. Jamono ji nekk diggante 11 Sulet 2001 ak yoonu Dibeer bu bëgga ñëw, mooy lalub dee gu xelal Awaatis bu Laodisee; te ñi ñuy àtte gannaaw bi kër Yàlla (Yerusalem) weesoo àtte, dañuy dee ci benn bàmmeeel boobu. Lalub dee gu Awaatis bu Laodisee nekk na diggante mbaam ak gaynde, te xibaar bi ñu bañ, te mu jur seen dee, mooy “xewxew yu jóge penku” (mandarga Islaam) ak bëj-gànnar (mandarga papaas bi). Mooy benn xibaar boobu sax, mooy yégleb malaaka bu ñetteel bi.

Juróom benni ay aaya ci Daniel fukk ak benn, yi mujj ak juróom-benn, yi ñu ubbiwoon ci jamono mujj ga ci atum 1989, mooy yégle gu taw wu mujj ga, te dees ko waare ci jamono joo xam ne benn yégle gu dul dëgg gu “jamm ak kóolute” diñu ko waare. Nattu taw wu mujj ga jëkk a dikk ci kër

Yàlla, ndax fa la atte tàmbalee; gannaaw loolu mu jëm ci meneen jur gi nekk biti kër Yàlla. Moo tax, am na solo lool ngir xam “fen bi” ñu dugaloon ci Adventismu Laodicee ci ñetteelu maas gi, ndax bi Yàlla di tuur Ay Xelam Ju Sell ci ñi Mu di fàttali ci sëràmam, ci benn jamono boobu it Mu ngi tuur nax gu tar ci ñi nanguwul bëgg-bëgg dëgg gi.

Biir ak genn-wàllu bu njëkk ci junni at yi ak juróom-benn ci téeméeréelu at bu ñaareel bi ci mbirum “bu bëccëg bi,” kenn ci góor ñi doon aar taxawaayu Millerite bu jub, ne “bu bëccëg bi” misaal la buy tegtal ngeenag paganism, mooy F. C. Gilbert. Gilbert dafa doon ku soppeeku jógé ci Yawuté, te dafa jàngoon ak wax Héberu bu mat sëkk. Mu aar taxawaayu pionnier yi ci téereb Daniel, sukkandiku ci xam-xamam ci làkku Héberu. Ci atum 1910, mooy at mi même bi Baay Sëriñ White bindee mbind mi naroon a dencu diir ay fukki at, te mu xamle ne gis-gisu Daniells ak Prescott ci “bu bëccëg bi” jógé na ci malaakay Seytaane, Gilbert amoon na ndaje bu boppam ak Baay Sëriñ White ci mbirum “bu bëccëg bi.”

Xam-xam nanu ne amoon naaj ndax mu bindee ci saa si (ca ëllëg sa) ab gëstu bu gàtt ci naaj bi mu amoon ak Sëriñ White. Ci atum 1931, A. G. Daniells wax na ne amoon na ab naaj ak Sëriñ White ci mbirum “the daily” ci benn at moomu — 1910. Daniells wax na ne Sëriñ White bàyyiwu ko ak benn yëg-yëg wu gën a leer lu dul ne “the daily” mooy ab firnde buy tektal liggeeyu Kirist ci kër-yàllaam asamaan. Waaye waxin Daniells ne amoon na naaj, du woon rekk “fen”; mooy “fen” bu waxi yonent yi, bi di jur réer gu tar.

Ngir ñi menul jot si tabel yi ci atum 1843 ak 1850, am na solo ñu xam ne bi ñu jëlee tabel bu 1843 bi ci atum 1842, Millerite yi daan gëm ne kër Yàlla ga war a setal ngir matal yëgleb at ñaar-fukki téeméeri ak ñatt teemeer bi, mooy suuf si. Waaye bi ñu jëlee tabel bu 1850 bi, ba noppi ñu xam ne kër Yàlla ga war a setal mooy kër Yàlla ga nekk ci asamaan. Moo tax tabel bu 1843 bi amul benn nataal buy won kër Yàllay Yàlla, waaye tabel bu 1850 bi am na nataal buy won kër Yàllay Yàlla. Loolu am na solo, ndaxte Daniells wax na ne ci ndajeem ak Sister White, won na ko tabel bu 1843 bi, te mu tektal ko kër Yàlla ga nekk ci tabel bi. Loolu manula am, ndaxte amul kër Yàlla ci tabel bu 1843 bi. Waxam ne amoon na ndaje boobu doon na “fen.”

Ba maayoon ci nettali bii ci atum 2009, te xam ne góor ñi nekk ci ñaari wet yu mbir mi, ñoom ñépp daan wax ne am nañu woon waxtaan ak Sister White ci mbirum “the daily,” ma yónnee bataaxal bu elektiin ci Ellen White Estate, laaj leen ndax am nañu ci seen loxo téereb bindukaay bi daan a bind waxtaani Sister White yi ci atum 1910. Ñu tontu ma ne téereb bindukaay boobu am nañu ko ba tey. Li ci topp mooy sama bataaxal bu elektiin ak tontu bi jógé ci Ellen White Estate.

Altine, 19 Samwiye 2009

Ci ku ko war a mäggaat.

Dëgg naa ne amna ab téereb bindukaay bu ñu daan bind ci kan ñoo am waxtaan ak Sister White ak li waxtaan yooyu di jëm ci. Maa ngi jéem a wóor walla weddi ndax A. G. Daniells am na woon waxtaan ak Sister White ci atum 1910 ci mbirum “daily.” Xam naa ne amna seede yu jaar ci jaaral yoonu nettali ne waxtaan boobu amoon na, waaye maa ngi bëgg a xam ndax amna benn bind bu nekk ci ab téereb bindukaay bu yoon tegu buy dëggal ne mbir moomu bindees na. Ci benn biir

boobu itam, waxees na ma ne F. C. Gilbert itam am na woon waxtaan ak Sister White ci atum 1910 ci mbirum “daily,” te bëgg naa a xam ndax loolu manees na ko dëggal ci ab téereb bindukaay bu ay ndawam daan denc ci jamono jooju. Amaana amul woon benn téereb bindukaay, walla amaana su fekkee ne amoon na, dangeen di bañ a génne xibaar boobu, walla amaana it sax ne moo weesu sañ-sañ yi ngeen am ngir seet ko ma, doonte su fekkee ne am na. Kon nag, ci lu mana doon, bëgg naa woon laaj ko. Benn ndimbal boo man a joxe ci mbir mii, dina ma neex lool.

Sama xarit Jeff,

Jërjër ci sa email. Am nañu ab nettali bu mat tuuti ci yoon wi Ellen White jaar, mi aju ci ay bataaxalam, ay jurnaalam, ak ay kàttan yu ñu siiwal, waaye amuñu benn “log-book” bu mel noonu.

Wóorul sax na jàng ci mbirum seeti A. G. Daniells ak Ellen White ci vol. 6 bu EGW Biography, The Later Elmshaven Years, xët 256, 257. Gisunu benn bind bu bokk ci boppam buy seede waxtaan woowu. Waaye am na nu benn bataaxal bu Elder Gilbert bindoon ci 1 Suwe 1910, te muy won ne mu bëgg a nekk ci St. Helena (fa Ellen White daan dëkk) ci 6–9 Suwe. Loolu rekk la tolluwaayu kéyit yu dëppookk ak li ma xam.

Yàlla na barkeel — Tim Poirier, Sëriñu-ndimbal ci Ellen G. White Estate

Amul kenn mooy bind bu beru ci kaw yoon buy wone ne Daniells dafa mas a am waxtaan ci mbirum “the daily,” waaye amna benn bataaxal bu Gilbert bind buy xamale ne moo doon yéene nekk ca këram diggante juróom-benni ba juróom-ñeenti Suwe, 1910.

Ci biografi Sister White bi, bi Ellen White Estate di jëfandikoo, fa sëtam bu góor bi jël mbirum waxtaanu Daniells, mu bind wax ji Daniells waxoon ci mbirum waxtaan wu ñu sos te dul dëgg bu atum 1910:

“Ci beneen waxtu bu tuuti gannaaw loolu ci waxtaan yi, Màggat Daniells, ànd ak W. C. White ak C. C. Crisler, di bëgg a jële ci Ellen White moom ci boppam li njëriñ walla tekkiw waxam wi nekk ci Early Writings, dem nañu ca moom te tēnk ko mbir mi. Daniells yóbbu na ànd ak moom Early Writings ak màndarga 1843 bi. Mu toog jege Ellen White te daldi ko laaj ay laaj yu bari. W. C. White dëggal na ci nettaliw ndaje boobu:”

“Jëkk maa jàngaloon Seriñ White wax ji ñu joxe ci kaw te nekk ci Early Writings. Gannaaw loolu, ma teg ci kanamam sunu tablo bu yēgle gu yonent, bi sunuy njiit di ko jëfandikoo ngir firi yonenti yi nekk ci Daniel ak Revelation. Maa ngi woon di wootal ay xelam ci nataalu kër yàlla ga, ak itam ci jamono ju 2300 at, ni ñuy feeñee ci tablo bi.

« Noonu ma laaj ko ndax man na fàtte li ñu ko wonoon ci mbir mii. »

“Bi maay fàttaliku tontoom, mu tàmbalee wax ne ay njiit yu bokkoon woon ci yēngu-yēngu 1844 bi, daan nañu jéem a gis ay bés yu bees ngir tēj waxtu 2300 at yi. Jéego boobu mooyoon a tēral ay bés yu bees ngir ñēwug Boroom bi. Loolu dafa doon jur jaxasoo ci biir ñi bokkoon woon ci Yēngu-yēngu Advent bi.

« Ci njaxlaf ji, Boroom bi feeñaloon ko ne, mo wax, xalaat bi ñu daan yēngu te di ko jàngale ci mbiri fan yi, wax ju jub la woon, te warul mukkk am beneen waxtu wu ñuy tēral, mbaa beneen

bataaxal bu waxtu. »

«Noonu maa ngi ko laajoon mu wax ma li ñu ko feeñaloon ci nekkitu desug “bés bu nekk” bi — Buur bi, mbooloo mi, jëleb “bés bu nekk” bi, ak daanu kër-yàlla gi. »

«Mu tontu ne, mbir yi ñu ko won ci gis-gis bi, ñoom amuñu ko jëfandikoo ci kanamam ni wàllu jamono wi. Duñu ko yóbbu ba mu génne ngir may leeral ci yooyu walla ci porofesi bi. »

«Waxtaan boobu dafa bàyyi ci sama xel lu xóot. Teeyul-benn yëngute, moo waxoon ak yéene yu ubbeeku, leer nàññ, te bu yàgg, ci mbirum diiru 2300 at yi; waaye ci beneen wàllu waxu wax jii, nekk na noppi.»

“Mënna xalaat rekk ma manoon a génne ci ay waxam yu ñu ko maye ci yoon wu ñàkkul teral ci mbirum waxtu ak ci neexumaam ci lu jëm ci dindi gi ñuy wax ne mooy “bés bu nekk”, ak yàquwaayu bérab bu sell bi, mooy ne peeñ mi ñu ko joxoon dafa jëm ci waxtu, te kenn waxaluko woon dara ci yeneen xaaj yu kàddug wax ci kanamam.—DF 201b, waxu AGD, 25 Sept. 1931.” Arthur White, Ellen G. White, volim 6, 257.

Daniells waxoon ne mu wonoon na ko moom moo ko wonn kaartu 1843 bi, te laaj ko ci bérab bu sell bi nekkul ci nataal wi. Mu waxoon itam ne jël na téere bi tudd Early Writings, daldi ko laaj laaj yu bare ci li mu bëggoon wax baat bi, fekk mu siiwaloon bu wér xalaatu ñi jiitu woon ci mbirum “the daily,” te ne kaartu bi loxo Boroom bi moo ko jiitewoon. Doomu Ellen White bi, miy baay Arthur L. White, bindkat biografi bi bind njàngat gu ëpp ci lu ñuy wax ne amna woon ci xew-xew boobu, nangu woon xalaatu Seytaane bu Daniells ak Prescott jàppoon ci “the daily,” te seedeel woon waxi Daniells ci li mu wax ne dégg na ko ci waxtaan boobu. Dañuñu woon takku ci seen nettali bu ñu sos seen bopp, ndaxte kaartu 1843 bi feeñalul benn bérab bu sell bu Daniells manoon a joxoñ baaraam.

Beneen fen bu dul mooy ne, ci waxtaan wi, ñu firndeel na ne moom mooy fen bu naan kàddu gi nekk ci Early Writings doon artu bu jëm ci “tëral waxtu.” Kàddu gi ñu wax ne Daniells laajoon ko mooy bii:

«Gis naa ne, taabal 1843 bi, loxo Boroom bi moo ko jiite woon, te waruñu ko soppi; ay lim yi nekkoon nañu ni Mu ko bëggoon; te loxoom dafa nekkoon ci kawam, ba mu nëbb ab njuumte ci yenn lim yi, ngir kenn mënu ko gis, ba keraak ba loxoom jëleesoo.»

«Gannaaw ma gis na ci mbirum “bés bu nekk bi” (Daniel 8:12) ne baat bi ñuy wax “sarax” moom xel mu nit yokk na ko, te boddul ci teks bi, te Boroom bi jox na gis-gis bu jub ci moom ñi yégle woon xaaju waxtu àtte bi. Ba benn doxal amee, bala 1844, lu ëpp ci ñoom dañoo booloo woon ci gis-gis bu jub ci “bés bu nekk bi”; waaye ci jaxasoo bi am gannaaw 1844, yeneen gis-gis lañu nangoo, te lëndëm ak jaxasoo topp nañu ko. Waxtu doonul nattal gannaaw 1844, te du delluati mukki di nattal.» Early Writings, 74, 75.

Willie C. White, doomu Sister White, nangu woon na gis bu wërul ci mbirum “the daily,” te doomam Arthur seetoon a saxal “fen bi” booleek waxtaan wi mosul am, ci jéem a tekki ne artu gi nekk ci Early Writings dafa doon rekk te ci benn yoon artu ci yégle waxtu. Xalaat boobu lañu sosoos ci at yi 1930, te mu nekk benn ci xaaj yi gën a mag ci “fen bi.”

Nun nuy tēggat waxtaan woowu ci mbind mi ci topp.

“23 Septambre, Boroom bi won na ma ne mu ngi yàggatal ay loxoom ñaareel yoon ngir delloosi ña des ci ay nitam, te war nañu fësal jëf yi ba ñu gëna bare ci jamono jële ji. Ci jamono tasaaroo ba, ñu dóoroon Israayil te xott ko; waaye léegi ci jamono jële ji, Yàlla dina wéral ay nitam te takkal leen seeni gaañu. Ci tasaaroo ba, jëf yi ñu doon def ngir siiwal dëgg gi amuñu woon lu bare solo, te jurul woon lu bare walla dara; waaye ci jamono jële ji, bi Yàlla teggee loxoom ngir dajale ay nitam, jëf yi ñuy def ngir siiwal dëgg gi dinañu am njariñ wi ñu war a am. Ñépp war nañu booloo te farlu ci liggéey bi. Gis naa ne rus la ci kenn ku di jëfandikoo tasaaroo ba ngir indi ay misaal yu nu wara topp léegi ci jamono jële ji; ndaxte su Yàlla deful nu léegi lu gëna bari li mu defoon booba, kon Israayil du mukkk dajale. Mën nañu wax ne, ni ko soxlaa dëgg gi ñu waare ko ci wax, noonu itam war na ñu ko siiwal ci ab xët.”

“Boroom bi won na ma ne tabloos bu 1843 bi, loxoam mo ko jëfandikoo woon, te waruñu soppi benn cér ci moom; ba tax ay lim ya nekkoon ni mu ko bëggé woon. Ne loxoam dafa nekkoon ci kawam, ba nëbb ab njuumte ci yenn lim yi, ba kenn mēnu ko gis, ba keraak loxoam dindiwoon.”

«Noonu ma gis ci mbirum “Daily” ne, kàddug “sacrifice” xelinu nit moo ko yokk, te bokkul ci mbind mi; te Boroom bi moo jox ñi yégle woote waxtu àtte ba gis-gis gu jub ci moom. Bi bennoon amee, bala 1844, lu ëpp ci ñoom dañoo bokk ci gis-gis gu jub ci “Daily”; waaye gannaaw 1844, ci jaxasoo ba, ay gis-gis yu wuute dañoo ko nangoo, te lëndëm ak jaxasoo topp ci.» Review and Herald, November 1, 1850.